



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Detectio Nvgarvm Lvtheri, Cvm Declaratione Veritatis
Catholicae, Et Confvtatione Dogmatvm Lvtheranorvm**

Bundere, Jan van den

Louanij, 1551

De libero arbitrio. cap. xxv.

urn:nbn:de:hbz:466:1-35621

DE LIBERO

salutis suæ . Quisquis enim id fecerit, is tradit Christum Herodi in manus . Illi enim agunt velut Chrificidæ, sicut Herodes . Hoc autem ferre debent si iubeatur irruptionem in domos fieri, & vi tolli siue libros siue bona. Nisi Luthere non vino quod sæpenumero tamen, sed perpetua superbia ebrius fuisses Non tam arrogâter tam seditiosè scripsisses.

De libero arbitrio. CAP. XXV.

PHILOMATHES Nunc totus mihi displiceo qui hæctenus Lutheri siliquas (posthabito Christi euangelio vero tritico & sagina animarum) tanti feci. O Luthere quàm multos dementasti tuo Pseudo euangelio, quod non in Christi schola, sed in magistri tui, idest diaboli officina accepisti. Ab veritas quàm à longe veluti per nebulas te cōspicio? Sed quid multa queror? pudet me tantæ leuitatis & dementiæ, licet sero.

ORTHODOXVS Nulla dum in humanis agimus sera est pœnitentia. Ecce inuitat te veritas vultu placido, en obuijs vlnis te expectat, vt doceat (si nescis) quòd Lutheri doctrina hominem faciat brutalem, virtutes eliminat: vitiorum fax sit & origo.

PHILOMATHES Nō facile hoc psuasferis
ORTHODOXVS Immo facillimè, dicit enim

enim Lutherus teste Vvicelio, Omnia quæ
 fiunt siue bona siue mala, ex necessitate fieri
 Itē Deū operari in vnoquoq; & bonū & malū
 Et neminē scire vel bonū vel malū cogitare,
 sed vnūquēq; cogitare sicut cogitur. Quid nā
 q; istud est aliud, quàm adeo inopem asserere
 hominem, vt nec bruta quidem excellat? Per
 liberum enim arbitrium homo si quid vel ex-
 petendum vel contrā fugiendum offertur, li-
 berè vel sequitur vel respuit, qđ brutis negatū
 est. Canis enim conspecto lepore non valet
 illum non persequi, quod item in fele reperi-
 es conspecto mure. At homini arbitrium li-
 berum est ad vtrūlibet. Quod Dñs ad Cayn
 loquens insinuat, Subter te inquit erit appeti-
 tus tuus & tu dominaberis illius. *Gene 4.* Quòd si ho-
 mini nō ea esset volūtatis libertas, quò tot cō-
 minationes, quorsum tot p̄cepta, aut admoni-
 tiones, q̄ (neq; si velit) obseruare q̄at homo?
 PHILOMATHES Vehementer ambi-
 guum me reddit, quod diuus Paulus Roma-
 nis ait, Non est volentis neque currentis, sed *Rom. 9.*
 Dei miserētis. Idem ad eosdem, velle adiacet
 mihi, perficere autē bonū non inuenio. Non *Rom. 7.*
 enim quod volo bonum hoc facio, sed quod
 odi malū hoc ago. Idem ad Corinthios. Non *2. Cor. 3.*
 sumus sufficiētes cogitare aliqd à nobis, quasi
 ex nobis: sed sufficientia nostra ex Deo est.

I v O R-

DE LIBERO

phili. 2. ORTHODOXVS Statuētes in homine li-
berum arbitrium, non excludimus Dei auxi-
lium aut gratiam. In omni enim opere ne-
cesse est vt adsit Dei concursus generalis siue
diuinum auxiliū: secundum illud Apostoli, De-
us operatur in nobis velle & perficere. Et E-
Isa. 26. saias ait. Omnia opera nostra in nobis ope-
ratus es domine. Quo generali stante Dei cō-
cursu potest homo ex sese malū perficere, bo-
num verò virtutis non nisi Dei gratia singu-
lari opitulante, propter corruptam naturam:
Oze. 13. secundum illud Ozeæ. Perditio tua ex te (a-
lia translatio. Perdidiisti te Israel) tantummo-
do in me auxilium tuum. Et ad Romanos ait
Rom. 7. Paulus. Velle adiacet mihi, perficere autem
non inuenio, videlicet ex me: ideo scribit
Phili. 2. idem Paulus ad Philippenses. Deus qui cœ-
pit in vobis opus bonum, perficiet vsque in
diem Christi. Item Augustinus libro secundo
capite decimo octauo de peccatorum meri-
tis. Liberum inquit arbitrium huc atque il-
luc sic flectitur, vt malè vti malus possit, &
bene bonus. Sed non nisi ex Deo bonam
voluntatem habemus.

PHILOMATHES Si nihil boni aut in-
choare aut perficere nisi Dei singulari gratia
adiuti possumus, quid in homine est liberi ar-
bitrij? Liberum hoc censemus quod in no-

stra

stra est potestate .

ORTHODOXVS Hoc tibi persuasum esse velim, gratia Dei non destitui hominē christianū : Ipse enim dixit ait Apostolus Paulus Non te deseram, neq; derelinquam . Ita vt cōfidenter dicamus, dominus mihi adiutor est non timebo quid faciat mihi homo. Et in Apocalypsi Dominus, Ego sto ad ostiū & pulso *Apoc. 3.* Si quis audierit vocem meam, & aperuerit mihi intrabo ad illum . Et Saluator plangens pigritiam Iudæorum dicit, Hierusalem Hierusalē quæ occidis prophetas, & lapidas eos qui ad te missi sunt. Quotiens volui congregare filios tuos quemadmodum gallina cōgregat pullos sub alas & noluisti . Dicimus autem hominem liberi arbitrij, non quia omnia possit citra Dei gratiam pręuenientē aut concurrentem, sed quia oblatam Dei gratiam vel amplectitur liberè vel reijcit . Vocavi inquit Dominus & renuistis . Extendi manum meam & non fuit qui aspiceret . Et *Prov. 13.* Theophilactus super illo, Multi sunt vocati pauci verò electi ait . Dei est vocatio, electos autem fieri vel non, nostrum est . Hanc arbitrij libertatem apertissimè insinuat Iesus filius Sirach dicens, Deus ab initio constituit hominem, & reliquit eum in manu cōsiliij sui. Adiecit mandata & præcepta sua. *Matth. 23.* *Matth. 22.* *Eccle. 15.*

Si vo-

DE LIBERO ARBITRIO.

Si volueris mandata seruare, conseruabunt te, apposuit tibi aquam & ignem, ad quod volueris porrige manum tuam, ante hominē vita & mors, bonum & malum, quod placuerit ei dabitur illi. In Deuteronomio autem ait Dominus per Moysen. Testes inuoco hodie cœlum & terram, quòd proposuerim vobis vitam & mortem, benedictionem & maledictionem. Elige ergo vitam, vt & tu viuas. Ipse quoque Saluator sic inquit, Si quis vult post me venire, abneget semetipsum & tollat crucem suam & sequatur me. Et iterum. Si vis ad vitam ingredi serua mandata. Et rursus. Si vis perfectus esse, vade vende omnia quae habes & da pauperibus, & veni sequere me. Ex his accipe arbitrij libertatē apertissimè declaratam. Deus enim omnium conditor omnia secundum sibi inditam naturam gubernat, voluntatem quam liberè ei dedit mouet vt liberè velit. Non autem necessitate cōpellit, quemadmodum attestatur Chrysosto. homilia de conuersione Pauli, Deus inquit nolentes non cogit, sed volētes trahit. Nam si ipse vult, nos autem nō volumus, ad nostram salutem nihil proficiunt ea, quæ alioqui efficacia sunt. Non quia infirma sit eius voluntas sed quia cogere neminem vult. Et Hiero. contra Iouinia. lib. 2. cap. 32. liberi arbitrij inquit

DE FIDE IUSTIFICANTE. 6

quit nos condidit deus, nec ad virtutes, nec ad vitia necessitate trahimur, alioqui ubi necessitas est, nec damnatio neque corona est. Si enim necessitate adacti ad suos actus digni essent damnatione vel corona, quid prohiberet pecora damnanda vel coronanda? Ait autem Ambro. de vita beata. Nemo nostrum tenetur ad culpam, nisi voluntate propria se deflexerit, voluntarium militem sibi eligit Christus, voluntarium seruum sibi diabolus auktionatur. Et August. vasis irę nunquam Deus redderet interitum, si non spontaneum inueniretur homo habere peccatum.

27. q. 4. ca.
Nabuch.

De fide iustificante.

Cap. XXVI.

PHILOMATHES Contumeliam in-
uris Luthero, asserens doctrinam eius
esse virtutum eradicatoriam.

ORTHOXVS Nihil diuersum à veritate assero, quandoquidem solam fidem iustificare & saluare autumat. Nam hoc si verum sit, sequitur alias virtutes superuacaneas esse. Et quod præter eam nulla virtus iustificat. Solam autem fidem iustificare asserit in secundo articulorum suorum, quos parauerat exhibere in concilio Vincentiæ indicto, quem & principalem existimauit. Item scribens cōtra
decre-